

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Право»
Факультет	Юридичний
Кафедра	Цивільно-правових дисциплін
Семестр	II, III
Кількість кредитів	11
Мова викладання	українська

Викладач	д.ю.н., доц. Ільків Олег Васильович
Контактна інформація	olihor@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	<p>В межах навчальної дисципліни вивчаються: а) загальні положення цивільного права - його витоки та еволюція як галузі вітчизняного приватного права; предмет, методи, принципи, функції, сутність, форми прояву, система; співвідношення із суміжними галузями права; характерні ознаки цивільного права як галузі законодавства; б) цивільні правовідносини - їх учасники, зміст, об'єкти; в) правочини, представництво; г) строки та терміни, позовна давність; форми та способи захисту цивільних прав та інтересів; д) особисті немайнові права фізичної особи; є) право власності та інші речові права; ж) право інтелектуальної власності. Курс навчальної дисципліни передбачає одночасне засвоєння наявного в цивілістиці понятійного апарату, вивчення норм цивільного права та практики їх застосування, оволодіння навичками практичної роботи застосування цивільно-правових норм до окремих спірних ситуацій, що покликано забезпечити розуміння логіки цивільно-правового регулювання. Форми викладання та методи навчання цієї дисципліни спрямовані на вивчення інститутів зобов'язального права (загальні положення про зобов'язання, загальні положення про договір), системи договірних та недоговірних зобов'язань (договорів купівлі-продажу, дарування, ренти, найму, підряду, перевезення, зберігання, у сфері розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, банківських правочинів тощо), правових інститутів спадкового права.</p>
Мета та цілі	<p>Мета дисципліни спрямована на пізнання загальних положень цивільного права та таких інститутів особливої частини цивільного права, як особисті немайнові права фізичних осіб, речове право (права власності), право інтелектуальної власності, як необхідна передумова пізнання інших інститутів особливої частини цивільного права та ряду спеціальних цивілістичних дисциплін.</p>
Результати навчання	<p>Досягнення студентами таких компетентностей як: здатність самостійно опрацювати цивілістичну літературу, положення актів цивільного</p>

	законодавства, матеріали судової практики застосування цивільно-правових норм; здатність аналізувати цивільно-правові зв'язки між учасниками суспільних відносин та обґрунтовувати власну позицію щодо видової належності таких відносин до конкретного цивільно-правового інституту.
Соціально-психологічні аспекти професійної компетентності (Soft skills)	Під час вивчення дисципліни студент отримує можливість формувати та розвивати soft skills - соціально-психологічні аспекти професійної компетентності: навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння вирішувати конфліктні ситуації, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміти важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше
Пререквізити	Базові знання з дисциплін: «Теорія держави і права»

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
Тема 1. Поняття цивільного права	Поняття цивільного права як галузі права. Цивільне право в системі права України. Предмет цивільно-правового регулювання. Метод цивільно-правового регулювання суспільних відносин. Функції цивільного права. Принципи цивільного права. Визначення цивільного права. Система цивільного права. Джерела цивільного права та їх характеристика	Тести, питання
Тема 2. Загальна характеристика цивільного законодавства	Поняття цивільного законодавства і його співвідношення з цивільним правом. Система цивільного законодавства і Цивільний кодекс України. Співвідношення загального і спеціального цивільного законодавства. Дії цивільного законодавства. Аналогія права й аналогія закону. Правове значення судової практики і постанов вищих судових інстанцій, звичаїв, правил і норм моралі при застосуванні цивільного законодавства. Акти цивільного законодавства України.	Тести, кейси
Тема 3. Цивільні правовідносини	Загальна характеристика цивільних правовідносин. Поняття цивільних правовідносин. Види цивільних правовідносин. Ознаки цивільних правовідносин. Суб'єкти цивільних правовідносин. Права й обов'язки суб'єктів цивільних правовідносин. Класифікація цивільних правовідносин. Елементи цивільних правовідносин. Здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Межі здійснення цивільних прав і обов'язків. Право на захист цивільних прав та інтересів. Способи і порядок захисту цивільних прав.	Кейси, тести
Тема 4. Відповідальність у цивільному праві	Поняття цивільно-правової відповідальності. Особливості цивільно-правової відповідальності. Види цивільно-правової відповідальності. Поняття договірної та недоговірної відповідальності; пайової, субсидіарної та солідарної. Підстави цивільно-правової відповідальності. Загальні	Кейси, практичні завдання

	<p>умови цивільно-правової відповідальності. Поняття протиправності порушених суб'єктивних прав; вини; збитку; причинного зв'язку.</p> <p>Цивільно-правова відповідальність за невиконання зобов'язань. Форми цивільно-правової відповідальності за невиконання зобов'язань.</p> <p>Підстави звільнення від відповідальності.</p>	
Тема 5. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	<p>Фізичні особи як суб'єкти цивільного права. Поняття фізичної особи.</p> <p>Правоздатність фізичних осіб. Зміст правоздатності фізичних осіб.</p> <p>Дієздатність фізичних осіб. Види дієздатності. Зміст дієздатності фізичних осіб.</p> <p>Співвідношення цивільної правосуб'єктності та суб'єктивного права.</p> <p>Співвідношення цивільної дієздатності та правоздатності.</p> <p>Опіка і піклування. Місце проживання і його правове значення. Визнання фізичної особи зниклою безвісти. Оголошення фізичної особи померлою.</p> <p>Акти цивільного стану.</p>	практичні завдання
Тема 6. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	<p>Поняття й ознаки юридичної особи як суб'єкта цивільних відносин.</p> <p>Організаційно-правові форми юридичних осіб і види юридичних осіб за цивільним законодавством України.</p> <p>Порядок створення юридичних осіб. Реєстрація юридичних осіб. Правоздатність юридичних осіб.</p> <p>Дієздатність юридичних осіб. Правове становище філій і представництв юридичної особи.</p> <p>Припинення юридичних осіб. Види припинення та їх відмінності.</p> <p>Ліквідація юридичної особи, підстави ліквідації.</p>	Кейси, практичні завдання
Тема 7. Об'єкти цивільних прав	<p>Поняття і класифікація об'єктів цивільних прав (правовідносин).</p> <p>Речі як об'єкти цивільних прав (правовідносин). Речі цивільних прав.</p> <p>Види речей цивільних прав.</p> <p>Цінні папери як об'єкт цивільних правовідносин.</p> <p>Дії та результат дій як об'єкти цивільних прав (правовідносин). Результати інтелектуальної, творчої діяльності як об'єкти цивільних прав.</p> <p>Інформація як об'єкт цивільних прав.</p> <p>Особисті немайнові блага як об'єкти цивільних прав.</p> <p>Інші об'єкти цивільних прав.</p>	Кейси, тести
Тема 8. Правочини	<p>Поняття та види правочинів. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину.</p> <p>Презумпція правомірності правочину. Форма правочину.</p> <p>Способи волевиявлення.</p> <p>Державна реєстрація правочину.</p>	практичні завдання

	<p>Тлумачення змісту правочину. Відмова від правочину. Недійсність правочину. Правові наслідки недійсності правочину.</p> <p>Поняття представництва. Значення представництва. Підстави представництва. Види представництва. Представництво за законом. Комерційне представництво. Представництво за дорученням. Передоручення.</p> <p>Доручення і його види. Форма доручення. Доручення юридичної особи. Термін доручення. Припинення представництва за дорученням. Скасування доручення. Відмовлення представника від здійснення дій, що були визначені дорученням.</p>	
<p>Тема 9. Позовна давність у цивільному праві</p>	<p>Поняття строку і терміну. Визначення строку і терміну. Початок плинку строку. Закінчення строку. Порядок здійснення дій.</p> <p>Поняття позовної давності. Загальна позовна давність. Спеціальна позовна давність. Зміна тривалості позовної давності. Числення позовної давності. Початок плинку позовної давності. Позовна давність у випадку заміни сторін у зобов'язанні. Призупинення плинку позовної давності. Переривання плинку позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.</p>	<p>практичні завдання</p>
<p>Тема 10. Особисті немайнові права фізичної особи</p>	<p>Поняття особистого немайнового права. Види особистих немайнових прав відповідно до Конституції України. Рівність особистих немайнових прав громадян. Забезпечення, здійснення та обмеження у здійсненні особистих немайнових прав. Захист та поновлення порушеного особистого права. Спростування неправдивої інформації та заборона поширення інформації, якою порушуються особисті права.</p> <p>Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Право на життя та охорону здоров'я. Право на свободу та особисту недоторканість. Право на донорство. Право на сім'ю. Право на опіку та піклування. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля.</p> <p>Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Право на ім'я. Право на повагу до гідності, честі та ділової репутації. Право на індивідуальність. Право на особисте життя і його таємницю. Право на інформацію. Право на особисті наміри. Право на таємницю кореспонденції. Право на особисте зображення. Право на місце проживання та пересування. Право на недоторканість житла. Право на вибір роду занять. Право на об'єднання та мирні збори. Роль органів внутрішніх справ у забезпеченні та захисті</p>	<p>Тести/ практичні завдання</p>

	особистих немайнових прав.	
Тема 11. Загальні положення про речове право. Право власності	<p>Поняття та ознаки речового права. Підстави виникнення речових прав.</p> <p>Об'єкти та суб'єкти речового права. Види речових прав. Захист речових прав. Поняття захисту речових прав, форми та способи захисту.</p> <p>Поняття права власності та його зміст. Поняття права власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Недоторканість права власності. Зміст права власності. Право власності на землю (земельну ділянку). Земля (земельна ділянка) як об'єкт права власності. Суб'єкти та об'єкти права власності на землю. Право власника на забудову земельної ділянки. Самочинне будівництво. Право на земельну ділянку при придбанні житлового будинку, будівлі або споруди, що розміщені на ній. Право власності на житло. Поняття житла. Житловий будинок, садиба, квартира як об'єкти права власності. Права власника житлового будинку квартири. Права житлово-будівельного кооперативу та їх членів на квартиру будинку кооперативу. Об'єднання власників житлових будівників, квартир. Припинення права власності. Підстави та порядок припинення права власності.</p>	практичні завдання
Тема 12. Право приватної власності юридичних осіб. Захист права власності	<p>Поняття права власності кооперативів. Суб'єкти, об'єкти та підстави власності кооперативів. Здійснення права власності кооперативів.</p> <p>Поняття права господарських товариств. Суб'єкти, об'єкти та підстави власності господарських товариств. Здійснення права власності господарських товариств.</p> <p>Поняття права господарських об'єднань. Суб'єкти, об'єкти та підстави власності господарських об'єднань. Здійснення права власності господарських об'єднань.</p> <p>Поняття права суспільних об'єднань. Суб'єкти, об'єкти та підстави власності суспільних об'єднань. Здійснення права власності суспільних об'єднань.</p> <p>Поняття та зміст права державної та комунальної власності.</p> <p>Загальна характеристика захисту права власності. Основи цивільно-правового захисту права власності. Цивільно-правові засоби захисту права власності. Загально-правові засоби захисту права власності. Захист права власності від порушень, не пов'язаних з позбавленням власності. Позов про визнання права власності. Умови подання позову про визнання права власності. Зміст позову про визнання права власності. Інші засоби захисту права власності.</p>	практичні завдання

	Поняття самозахисту права власності.	
Тема 13. Зобов'язальне право	<p>Поняття зобов'язального права і його місце в системі галузі цивільного права. Поняття зобов'язального права в об'єктивному розумінні. Система зобов'язального права. Загальні та спеціальні норми зобов'язального права та їх співвідношення.</p> <p>Зобов'язальне правовідношення (зобов'язання). Поняття зобов'язального правовідношення. Поняття і види підстав виникнення зобов'язань. Правова класифікація зобов'язань і критерії його здійснення. Суб'єкти зобов'язань. Треті особи у зобов'язанні. Зміна осіб у зобов'язанні.</p> <p>Виконання зобов'язання. Загальні умови виконання зобов'язання. Поняття належного виконання зобов'язання. Принципи належного виконання зобов'язань. Суб'єкт, предмет, строк, місце, спосіб та валюта виконання зобов'язань.</p> <p>Способи забезпечення належного виконання зобов'язань. Поняття забезпечувальних правовідносин, що спонукають до належного виконання зобов'язань (загальні ознаки). Види способів забезпечення належного виконання зобов'язань.</p> <p>Неустойка. Поняття неустойки. Підстави виникнення права на неустойку. Види неустойки.</p> <p>Завдаток. Поняття завдатку. Предмет завдатку. Функції завдатку. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого завдатком.</p> <p>Порука. Поняття поруки. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого порукою. Права поручителя, який виконав зобов'язання. Припинення поруки.</p> <p>Гарантія. Поняття гарантії. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого гарантією. Право гаранта на зворотну вимогу до боржника.</p> <p>Застава. Поняття застави. Підстави виникнення застави. Окремі види застави. Форма договору застави та його реєстрація. Предмет застави.</p> <p>Наступна застава. Правові наслідки невиконання зобов'язання, забезпечених заставою. Припинення права застави.</p> <p>Притримання. Поняття притримання. Розпорядження річчю, яку притримує кредитор. Задоволення вимог за рахунок речі, яку притримує кредитор.</p> <p>Припинення зобов'язань. Поняття і підстави припинення зобов'язань. Припинення зобов'язання належним виконанням, переданням відступного, зарахуванням зустрічних вимог, за домовленістю сторін, прощенням боргу, поєднанням боржника і кредитора в одній особі, неможливістю його виконання, смертю фізичної або</p>	практичні завдання

		ліквідацією юридичної особи. Правові наслідки порушення зобов'язань. Поняття порушення зобов'язання. Правові наслідки порушення зобов'язань та їх види.	
Тема 14. Загальні положення про договір. Підстави зміни та розірвання договору		Поняття та значення договору. Договір як юридичний факт та засіб регулювання відносин його учасників. Принцип свободи договору. Види договору. Договори односторонні та двосторонні, оплатні та безоплатні, реальні та консенсуальні. Попередній договір. Публічний договір. Договір про приєднання. Договір на користь третьої особи. Зміст договору. Обов'язкова сила договору. Взірцеві умови договору. Строк дії договору. Ціна договору. Укладення договору. Істотні, звичайні та випадкові умови договору. Форма договору. Момент укладення договору. Стадії укладення договору. Поняття оферти та акцепту. Оферта, яка містить та не містить строку для акцепту. Акцепт, одержаний із запізненням. Вирішення переддоговірних спорів. Укладення договору на біржах, аукціонах, конкурсах тощо. Зміна або розірвання договору та їх підстави. Форма і порядок зміни або розірвання договору.	практичні завдання
Тема 15. Виконання, припинення зобов'язань та способи забезпечення їх виконання		Поняття виконання зобов'язань. Принципи виконання зобов'язань. Суб'єкти і предмет виконання. Спосіб, місце і строк виконання. Поняття забезпечення зобов'язань. Види забезпечення зобов'язань. Форма правочину щодо забезпечення зобов'язань. Способи забезпечення зобов'язань. Неустойка. Порука. Гарантія. Завдаток. Застава. Притримання. Окремі види зобов'язань. Договірні зобов'язання. Недоговірні зобов'язання. Підстави припинення зобов'язання. Припинення зобов'язань за домовленістю сторін. Припинення зобов'язання прощенням боргу. Припинення зобов'язання смертю фізичної особи. Припинення зобов'язання ліквідацією юридичної особи.	практичні завдання
Тема 16. Недоговірні зобов'язання		Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи: поняття, сторони, підстави виникнення, предмет, права та обов'язки сторін. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи: поняття, сторони, підстави виникнення, предмет, права та обов'язки. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи. Зобов'язання, що виникають у разі	практичні завдання

	<p>створення загрози життю, здоров'ю, майну осіб: поняття, сторони, підстави виникнення, предмет, права та обов'язки сторін.</p> <p>Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду.</p> <p>Відшкодування шкоди, завданої злочином.</p> <p>Відшкодування шкоди, завданої особами, що не досягли повноліття, та недієздатними особами.</p> <p>Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я або смертю.</p>	
<p>Тема 17. Поняття захисту цивільних прав. Способи захисту цивільних прав</p>	<p>Поняття та загальні положення про захист цивільних прав та інтересів.</p> <p>Класифікація захисту цивільних прав.</p> <p>Підстави для захисту цивільних прав: порушення, невизнання, оскарження.</p> <p>Поняття захисту цивільних прав та інтересів судом.</p> <p>Способи захисту цивільних прав і інтересів судом.</p> <p>Поняття захисту цивільних прав та інтересів в адміністративному порядку. Способи захисту цивільних прав та інтересів в адміністративному порядку.</p> <p>Захист цивільних прав нотаріусом.</p> <p>Самозахист цивільних прав. Форми самозахисту цивільних прав.</p> <p>Поняття нематеріальних благ та їх захист.</p> <p>Ознаки немайнових прав та їх захист.</p> <p>Компенсація моральної шкоди.</p> <p>Захист чести, гідності та ділової репутації.</p> <p>Поняття та види цивільно-правової відповідальності.</p> <p>Зобов'язання, що виключають відповідальність боржника.</p> <p>Прострочення виконання.</p>	<p>практичні завдання</p>
<p>Тема 18. Спадкове право</p>	<p>Поняття спадкування. Види спадкування. Права та обов'язки особи, яка не входить до складу спадщини. Час та місце відкриття спадщини. Підстави для виникнення права на спадкування. Спадкоємці. Усунення від права на спадкування. Об'єкти спадкового правонаступництва.</p> <p>Поняття заповіту. Право на заповіт. Спадкоємці за заповітом. Форма заповіту. Зміст заповіту. Заповідальна відмова та її предмет. Право на обов'язкову частку у спадщині. Заповіт з умовою. Заповіт подружжя. Підпризначення спадкоємців. Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Недійсність заповіту.</p> <p>Черговість спадкування за законом. Зміна черговості закликання до спадкування. Спадкування за правом представлення. Частка спадкоємців за законом у</p>	<p>практичні завдання</p>

	<p>спадковому майні. Право на прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Дії, які засвідчують згоду прийняття спадщину. Заповідальна відмова. Відмова від прийняття спадщини. Поділ спадщини між спадкоємцями. Подання кредиторами померлого претензій до спадкоємців. Охорона спадщини. Призначення виконавця заповіту. Повноваження виконавця заповіту. Строк чинності повноважень виконання заповіту. Оформлення права на спадщину. Державна реєстрація прийняття спадщини. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину та його анулювання. Спадковий договір, його поняття, сторони.</p>	
<p>Тема 19. Сімейне право</p>	<p>Поняття та принципи сімейного права. Законодавство про шлюб та сім'ю України, історія його розвитку. Суспільні відносини, що регулюються сімейним правом. Основні засади сімейного права. Особливості здійснення сімейних прав та обов'язків, неповнолітніми. Поняття сім'ї у соціологічному та юридичному значенні. Суб'єкти і об'єкти сімейних правовідносин. Юридичні факти та їх види. Акти цивільного стану та їх реєстрація. Здійснення сімейних прав та виконання обов'язків. Спорідненість та свояцтво, їх юридичне значення. Захист сімейних прав. Поняття шлюбу. Реєстрація шлюбу та її правове значення. Порядок реєстрації шлюбу. Права осіб, які перебувають у фактичних шлюбних відносинах. Недійсність шлюбу. Підстави та порядок визнання шлюбу недійсним. Порядок та наслідки визнання шлюбу недійсним. Поняття шлюбного договору (контракту). Право на укладання шлюбного договору. Зміст, форма та час дії шлюбного договору. Зміна умов шлюбного договору. Примусове розірвання шлюбу або визнання його недійсним. Повна рівноправність подружжя у сімейних правовідносинах. Рівноправність їх особистих прав та обов'язків. Прізвище подружжя. Місце проживання подружжя. Вибір подружжям заняття та професії. Рівноправність прав та обов'язків у вихованні дітей. Інші особистості права та обов'язки подружжя. Припинення шлюбу внаслідок смерті чоловіка або дружини. Припинення шлюбу шляхом його розірвання. Розірвання шлюбу судом. Розірвання шлюбу в державних органах реєстрації актів цивільного стану. Час припинення шлюбу в разі його розірвання. Поновлення шлюбу. Правові наслідки припинення шлюбу.</p>	<p>практичні завдання</p>

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна література

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України. ВВРУ. 2003. № 40-44. Ст. 356.
3. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст. 144.
4. Цивільний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-42. Ст. 492.
5. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 30. Ст. 379.
6. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_003
7. Конвенція ООН про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів від 14 червня 1974 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_002/print1340283646425998
8. Міжнародні правила по тлумаченню термінів “Інкотермс” від 1 січня 2000 року (в редакції від 1 січня 2011 року // Урядовий кур’єр. – №68. – 10 квітня 2002 року.
9. Мічурін Є.О., Шишка О.Р. Цивільне право. Альбом схем / За ред. Є.О. Мічуріна. Вид. 4-те, перероб. і доп. Х.: Фактор, 2013. 464 с. Кот О.О. Здійснення та захист суб’єктивних цивільних прав: проблеми теорії та судової практики: монографія К.: Алерта, 2017. 494 с.
10. Марченко В. Щодо питання здійснення нотаріусом захисту суб’єктивних цивільних прав. Підприємство, господарство і право, 2020. № 3. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/3/7.pdf>
11. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / За заг. ред. Бобрика В.І. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 784 с.
12. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2-х т. / [Дзера О. В., Кузнецова Н. С., Заїка Ю. О. та ін.] ; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. [5-е вид., перероб. і допов.]. К. : Юрінком Інтер, 2013. Т. II. 1090 с.
13. Ромовська З.В. Українське цивільне право. Загальна частина: Академічний курс: Підручник. 3-тє вид., допов. К.: «ВД» Дакор», 2013. 672 с.
14. Харитонов, Є. О. Цивільне право України : підручник. 3-є вид., перероб. і допов. К. : Істина, 2013. 806 с.
15. Цивільне право України : Загальна частина : підручник / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. 5-тє вид., стер. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 976 с.
16. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, М.В. Домашенко та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. СпасибоФатєєвої, В.Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та допов. Х.: Право, 2014. Т.1. 656 с.
17. Цивільне право України: Договірні та недоговірні зобов’язання : підручник / [Бичкова С. С. та ін.] ; за заг. ред. С. С. Бичкової ; М-во освіти і науки України. 3-тє вид., змін. та допов. Київ : Правова єдність : Алерта, 2014. 495 с.
18. Цивільне право : підручник : у 2 т. / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та доповн. Х. : Право, 2014.
19. Цивільне право України: Загальна частина / За ред. професорів І.А. Бірюкова і О.Ю. Заїки. К.: Алерта, 2014. 510 с.
20. Цивільне право України: підручник. 2-є вид., перероб. і доп. У 2 частинах / за ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 1. Загальна. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 736 с.
21. Ільків О. В. Речові права в умовах новелізації цивільного законодавства України: монографія / О. В. Ільків.– Рівне: О. Зень, 2021.– 456 с.
22. Васильєв С. В. Цивільний процес: Підручник. / С. В. Васильєв. К.: Алерта, 2019. 506 с.
23. Науково-практичний коментар Цивільно процесуального кодексу України : за заг. ред. д-ра юрид. нук, проф., акад. Акад наук вищ. шк. України М. М. Ясинка ;[наук. Ред. Й. Г. Богдан та ін.] . - Київ : Правова єдність : Алерта, 2018. - 602 с
24. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. / за заг. ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В. В. Луця ; [наук. ред. М. М. Хоменко]. - Київ : Юрінком Інтер, 2019. - 1046с.
25. «Проблеми цивільного права та процесу» 24.05.2019 Тези доповідей учасників науково-практичної конференції, присвяченої світлій пам’яті Олександра Анатолійовича Пушкіна
26. Сімейне право: підручник Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка/ за ред. О. В. Дзери - Київ: Юрінком 2020 . 520с
27. Майданик Р. А. **Речове право**: підручник / Київ: Алерта, 2019. 1102 с.
28. **Ромовська З.В. Українське цивільне право. Договірне право. Академічний курс. ПАІС. 2020. 464 с.**

Допоміжна література

1. Житловий кодекс Української РСР від 30 червня 1983 р. № 5464-Х. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст. 573.
2. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. *Відомості Верховної ради України*. 2002. № 21. Ст. 135.
3. Про донорство крові та її компонентів: Закон України від 23 червня 1995 р. № 239/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 23. Ст. 183.
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.
5. Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1 липня 2004 р. № 1952-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 51. Ст. 553.
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.
7. Про громадські об'єднання: Закон України від 16 червня 1992 р. № 4572-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. Ст. 1.
8. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30. Ст. 142.
9. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст. 268.
10. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19 червня 1992 р. № 2482-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 36. Ст. 524.
11. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18 січня 2018 р. № 2269-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 12. Ст. 68.
12. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 р. № 987-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 25. Ст. 283.
13. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 р. № 3425-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст. 383.
14. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15 травня 2003 р. № 742-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 29. Ст. 232.
15. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31. Ст. 263.
16. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 49. Ст. 682.
17. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 6 лютого 2018 р. № 2275-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 13. Ст. 69.
18. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № 50. Ст. 384.
19. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 1 липня 2010 р. № 2398-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 38. Ст. 509.
20. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 р. № 1382-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 15. Ст. 232.
21. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3. Ст. 27.
22. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст. 19.
23. Про затвердження Положення про порядок проведення аукціонів (публічних торгів) з реалізації заставленого майна : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 грудня 1997 р. № 1448. *Офіційний вісник України*. 1998. № 2. Ст. 42.
24. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правила торговельного обслуговування населення : Постановою Кабінету Міністрів України від 15 червня 2006 р. № 833. *Офіційний вісник України*. 2006. № 25. Ст. 1818.
25. Про право власності на окремі види майна : Постанова Верховної Ради України від 17 червня 1992 р. № 2471-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 35. Ст. 517.
26. Про затвердження Правил комісійної торгівлі непродовольчими товарами : Наказ Міністерства зовнішніх економічних зв'язків від 13 березня 1995 р. № 37. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0079-95#Text>
27. Про затвердження Правил надання населенню послуг з перевезень міським електротранспортом : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 квітня 1997 р. № 1735. *Офіційний вісник України*. 1997. № 17. Ст. 288.
28. Про затвердження Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 р. № 630. *Офіційний вісник України*. 2005. № 30. Ст. 84.

29. Про затвердження Правил перевезення вантажів автомобільним транспортом в Україні : Наказ Міністерства транспорту України від 14 жовтня 1997 р. № 363. *Офіційний вісник України*. 1998. № 8. Ст. 283.
30. Про затвердження Правил перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України : Наказ Міністерства транспорту від 27 грудня 2006 р. № 1196. *Офіційний вісник України*. 2007. № 26. Ст. 51.
31. Про затвердження Правил продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2007 р. № 103. *Офіційний вісник України*. 2007. № 80. Ст. 52.
32. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами : Наказ Міністерства економіки України від 19 квітня 2007 р. № 104. *Офіційний вісник України*. 2007. № 86. Ст. 197.
33. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі продовольчими товарами : Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції від 11 липня 2003 р. № 185. *Офіційний вісник України*. 2003. № 30. Ст. 1581.
34. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі тютюновими виробами : Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції від 24 липня 2002 р. № 218. *Офіційний вісник України*. 2002. № 34. Ст. 1632.
35. Про затвердження Правил торгівлі у розстрочку фізичним особам : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 2011 р. № 383. *Офіційний вісник України*. 2011. № 28. Ст. 1167.
36. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2654-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 47. Ст. 642.
37. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 р. № 898-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 38. Ст. 313.
38. Про затвердження Положення про поставки продукції виробничо-технічного призначення, Положення про поставки товарів народного споживання та основних умов регулювання договірних відносин при здійсненні експортно-імпорتنих операцій : Положення Ради Міністрів СРСР від 25 червня 1988 р. № 888. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0888400-88#Text>
39. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 21 червня 2012 р. № 5007-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 19-20. Ст. 190.
40. Статут залізниць України : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 квітня 1998 р. № 457. *Офіційний вісник України*. 1998. № 14. – Ст. 288.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <https://www.rada.gov.ua/> - Офіційний веб-портал Верховної Ради України
2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України
3. <http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал
4. <http://studrada.com.ua/libonline> - Центральний юридичний портал України
5. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> - Єдиний державний реєстр судових рішень
6. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
7. <https://supreme.court.gov.ua/> - Офіційний веб-портал Верховного Суду

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перекладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-12)	60
Підсумковий контроль (теми 1-12)– залік	40

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 2 (теми 13-19)	60
Підсумковий контроль (теми 13-19)– екзамен	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни